

Сергій Запорожець

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ МІСТОМ В КОНТЕКСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ

В статті розглядаються сучасні методи управління якістю в діяльності органів місцевого самоврядування: бюджетування, тотальне управління якістю, управління якістю послуг тощо.

Ключові слова: менеджмент якості, управління якістю, стратегічне управління, управління містом, органи місцевого самоврядування.

постановка проблеми

Соціально-економічні і політичні перетворення, що проводяться сьогодні в Україні, багато в чому залежать від створення ефективної системи публічного управління. Становлення України як демократичної, правової і соціальної держави зумовлює особливі вимоги до підвищення якості надання послуг органами публічного управління. Саме тому, першочерговим завданням держави є розробка та впровадження в систему місцевого самоврядування систем управління якістю, нових методів управління, які будуть впливати на підвищення якості надання муніципальних послуг набуває дедалі більшого значення в Україні. Якість послуг, які надають органи місцевого самоврядування населенню, є одним з критеріїв оцінки їх діяльності. Орієнтація на підвищення якості обслуговування громадян визначає цінність функціонування системи публічного управління в будь-якій країні.

Сьогодні ініціатива в покращенні якості надання послуг в розвинутих країнах Західної Європи стимулює інтерес до цієї проблеми і в нашій країні. Органи місцевого самоврядування таких міст як Луцьк, Івано-Франківськ, Комсомольськ, Краматорськ, Українка, Бердянськ, Бровари, Славутич, Вінниця, Одеса та багато інших вже запровадили системи управління якістю в свою діяльність. Необхідність покращення якості надання послуг обумовлена передусім обмеженістю бюджету, що потребує досягнення кращих результатів з меншими затратами. По-друге, громадськість сьогодні вимагає кращого рівня послуг і визначення їх конкретного переліку. Окрім того, важливим є той факт, що якісні послуги, що надаються вітчизняними муніципалітетами в разі ефективної роботи, зміцнюють загальний розвиток держави.

Проблема підвищення якості управління містом залежить від рівня вирішення фундаментального питання щодо зв'язку між громадянами та державою, тобто від рівня взаємовідносин територіальних громад з органами влади. Незважаючи на те, що серед вчених та практиків існують різні погляди щодо шляхів покращення якості управління містом, їх думки збігаються в плані визначення необхідності підвищення якості управління. У деяких країнах ініціативи надання послуг належать центральним органам влади і навіть існують декларації обов'язкових стандартів якості. В інших – покращення якості надання послуг асоціюється з необхідністю реформування державного сектору, або його доповненням недержавними організаціями. Однак аналіз діяльності органів управління містом свідчить про те, що робота з покращення якості управління містом потребує значного вдосконалення.

аналіз останніх досліджень і публікацій

Органи місцевого самоврядування з метою ефективного виконання делегованих їм повноважень та здійснення постійно зростаючих очікувань мешканців територіальних громад мають постійно вдосконалюватись, або у випадку потреби змінювати напрацьовані роками організаційні стандарти.

Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних вчених з питань професіоналізації управління шляхом визначення та впровадження систем якості в органах місцевого самоврядування можна назвати праці: К. Пірча, Дж. Кітка, Д. Джурана, Ш. Кулі, Гірт-Ян Труена, В. Ванковича, Т. Потаканського, Б. Туровського тощо. Проблеми розробки теоретичних основ впровадження систем якості в роботу органів місцевого самоврядування досліджувались у працях вітчизняних вчених: В. Вакуленка, О. Берданової, Ю. Шарова, Т. Маматової, О. Бабінової, М. Лахижи, С. Могильного, Т. Пахомової, В. Полтавець, А. Фойта та інших. У цих роботах робиться аналіз сучасної практики та проблем стандартизації соціальних послуг, узагальнення теоретико-методологічних засад щодо взаємовідносин державного та місцевих бюджетів з наданням окремих видів послуг, віднесених до компетенції органів місцевого самоврядування. В умовах розвитку ринкових стосунків в нашій країні ефективне управління містом в контексті надання громадянам муніципальних послуг, все більше залежить від рівня інформаційного забезпечення щодо місцевих бюджетів. Сьогодні небагато систем управління містом мають таким чином поставлений управлінський і бухгалтерський облік, щоб інформація, що міститься в ньому, була придатна для оперативного управління і аналізу. Як показує практика, системи міського управління, особливо великих міст, що мають складну структуру, гостро потребують оперативної економічної і фінансової інформації, що допомагає оптимізувати витрати і фінансові результати, приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо розвитку міста. Законодавчо-нормативна база створює правову основу для реалізації та зміцнення системи управління містом, впливає на розвиток ринкових відносин на місцях та визначає організаційно-управлінські структури соціально-економічного розвитку міст. До неї належать: Закони України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» (1995 р.); «Про формування місцевих органів влади» (1994 р.); «Про столицю України – місто-герой Київ» (1999 р.); «Про бюджетну систему України» (1995 р.); Декрет Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори» (1993 р.) та інші нормативно-правові акти. Основними інструментами забезпечення цієї політики є частка закріплених за територіями доходів у бюджетах на всіх рівнях бюджетної системи, місцеві податки і збори, нормативи відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів, а також дотації, субсидії та субвенції, що надаються місцевим бюджетам. До складу муніципальних фінансів входять місцеві бюджети територіально-адміністративних одиниць і фінанси суб'єктів господарювання, що використовуються для задоволення територіальних потреб. За допомогою муніципальних фінансів держава активно проводить соціальну політику, здійснює фінансування освіти, охорони здоров'я, будівництво та утримання доріг, комунальне обслуговування. Бюджетні та майнові права, що надані адміністративно-територіальним одиницям різного рівня, дають їм можливість розробляти, затверджувати й виконувати свої бюджети, розпоряджатися підпорядкованими підприємствами й отримувати від них доходи. Через місцеві бюджети до населення доводяться кінцеві результати виробництва, розподіляються суспільні фонди споживання між окремими верствами населення, фінансується розвиток галузей виробничої сфери передовсім місцевої та харчової промисловості, комунального господарства. Основними функціями місцевих бюджетів є: формування грошових фондів для забезпечення діяльності місцевих органів влади; розподіл і використання грошових коштів між галузями економіки; контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємств, організацій, установ, підвідомчих органам місцевого (регіонального) самоврядування.

За своєю структурою місцеві бюджети складаються з дохідної та видаткової частин. Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних і регулюючих джерел доходів. Термін «власні (закріплені) доходи» означає, що ці кош-

ти належать суб'єкту бюджетного права або повністю, або у твердо фіксованій частці і надходять до місцевого бюджету, оминаючи бюджети вищого рівня. Основа власних доходів становлять місцеві податки і збори, відрахування від державних податків. У такий спосіб здійснюється бюджетне регулювання, тобто система відрахувань із вищих бюджетів нижчим, з метою узгодження доходів з витратами. Регулюючи доходи охоплюють всю сукупність грошових коштів, що передаються з державного бюджету на місця: проценти відрахувань від державних податків, дотації, субвенції, кошти, отримані з держбюджету (або вищих бюджетів). Власні доходи місцевих бюджетів формуються за допомогою місцевих податків і зборів. Усі чинні місцеві податки і збори можна класифікувати за двома ознаками: за механізмом дії та за ознакою податкової ініціативи. За механізмом дії виділяють ті податки, які встановлюються й вилучаються лише на даній території та дублюють загальнодержавні податки, і ті, що є місцевими надбавками до загальнодержавних податків. За ознакою податкової ініціативи виокремлюють податки, запровадження яких санкціонується центральною владою чи погоджується з нею, і ті, що їх установлюють органи регіонального (місцевого) самоврядування самостійно. Місцеві бюджети є автономними і не входять до складу бюджетів вищих рівнів.

Але, незважаючи на це, рішення щодо міського розвитку не завжди обґрунтовуються відповідними розрахунками і, дость часто, носять інтуїтивний характер. Вирішення проблем, що виникають перед керівництвом міст, викликає значні ускладнення, а для багатьох міських рад вони стали майже нерозв'язною проблемою. Основна діяльність місцевих органів влади пов'язана з реалізацією планів економічного і соціального розвитку підвідомчих їм територій. Сьогодні питання планування постають на порядку денному як найбільш важливі, від яких залежить подальший успішний розвиток місцевого самоврядування. Сьогодні різноманіття поглядів на управління містом призвело до ситуації, коли загальноприйняті методи стратегічного планування міського розвитку тільки в останнє десятиліття почали використовуватися в Україні. У країнах ЄС в межах сучасних тенденцій розвитку соціально-економічних систем були вироблені і успішно використовуються на практиці певні підходи до планування розвитку міст з урахуванням реальних змін соціально-економічних, екологічних і інших чинників. Така система планування ґрунтується на стратегічному плані, який знаходить подальший розвиток в більш детальних конкретних планах (тактичних і оперативних).

Розглянемо стратегічне планування міського розвитку. Стратегічне планування є одним з видів управлінської діяльності, направленої на: вдосконалення інвестиційної політики міськради; адаптацію міста до зовнішнього середовища; організацію координації підрозділів міськради; прогнозування розвитку міського господарства. Стратегічне планування визначає сукупність головних цілей міського управління, а так само основні способи їх досягнення. Планування можна поділити на чотири основні групи: залежно від тривалості процесу планування; залежно від орієнтації на конкретні цілі розвитку міста; залежно від тимчасової орієнтації розвитку міста; залежно від ступеня невизначеності в плануванні.

Міськрада, будучи суб'єктом соціально-економічного розвитку міста, сама визначає напрями своєї діяльності. Прогнозуючи значення фінансових показників, вона самостійно визначає обсяги фінансових ресурсів, розмір витрат і резервів. Отже, фінансовим плануванням є процес визначення майбутніх дій з формування і використання фінансових ресурсів. Воно забезпечує взаємозв'язок надходжень і витрат. Мета даного виду планування полягає в забезпеченні процесу функціонування міста і міської ради фінансовими ресурсами, відповідного обсягу і структури. Основними завданнями фінансового планування є: визначення об'єкту планування; розробка системи фінансових планів з виділенням оперативних адміністративних і стратегічних

планів; розрахунок необхідних фінансових ресурсів; розрахунок обсягів і структури внутрішнього і зовнішнього фінансування, виявлення резервів і визначення обсягів додаткового фінансування; прогноз надходжень і витрат міста.

Для вирішення цих завдань можуть застосовуватися різні методи планування: нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових рішень, економіко-математичне моделювання. Проте не слід вважати, що стратегічне планування – це панацея від всіх бід. З введенням стратегічного планування результати не з'являться наступного дня. Необхідно, щоб стратегічне планування носило довготривалий характер. У основній масі стратегічне планування створює стабільність в розвитку міста, підтримує його потенціал на високому рівні, допомагає ефективному розвитку. Стратегічне планування є основою будь-якої системи планування. Без чіткого розуміння цілей і завдань, поставлених перед міською радою в цілому та перед окремими її співробітниками, важко проводити оцінку і аналіз діяльності міськради по наданню муніципальних послуг.

Здійснюючи стратегічне планування, керівництво містом повинне усвідомлювати, що для його успішного вирішення іноді необхідні нові методи і способи мислення. Підтримка нових починів може забезпечити місту вищий рівень складання планів і, як результат, збільшення ефективності всього планування. Співробітники повинні знати, що будь-яка їх пропозиція буде розглянута, а ініціатива – підтримана.

Зв'язок між стратегічним плануванням і оперативними рішеннями по наданню муніципальних послуг – завдання номер один в стратегії міста. Стратегічний план повинен прийматися не задля самого стратегічного плану, а задля того, щоб його положення могли бути переведені в конкретні рішення. Ув'язка стратегії і оперативності – ось що відповідає вимогам ефективного планування [1]. В той же час треба розуміти, що ухвалення стратегічного плану і його реалізація – це різні процеси. Тільки після того, як буде схвалений і прийнятий стратегічний план, можна говорити про способи його реалізації. Стратегічне планування є системою дій і рішень, що роблять керівництвом міста, для розробки специфічних стратегій, призначених для досягнення цілей і завдань, поставлених перед міською радою. Ухвалюючи управлінські рішення, керівництво міста використовує при цьому стратегічне планування як інструмент для реалізації цих рішень. В рамках процесу стратегічного планування можна виділити чотири основні види управлінської діяльності: організаційне стратегічне передбачення; внутрішня координація; розподіл ресурсів; адаптація до зовнішнього середовища.

Здійснюючи стратегічне планування, керівництво повинне отримати прогноз подальшого розвитку. Отриманий прогноз дозволяє зрозуміти в якому напрямі здійснюється міський розвиток і які результати будуть досягнуті при певному значенні економічних показників. Організація координації підрозділів міської ради та міської інфраструктури включає координацію стратегічної діяльності для відображення сильних і слабких сторін управління містом з метою досягнення ефективної інтеграції внутрішніх операцій. Досягнення повної координації дій підрозділів системи міського управління є частиною управлінської діяльності. Адаптація до зовнішнього середовища охоплює всі дії стратегічного планування з взаємодії міста із зовнішнім середовищем. Міська рада має бути готовою до зустрічі, як із сприятливим, так і з несприятливим впливом зовнішнього середовища на функціонування та розвиток міста. Необхідне вироблення поведінки міської ради в будь-якій ситуації, створення сприятливих можливостей за допомогою розробки більш досконалих систем управління, які підвищують якість взаємодії з місцевими і центральними органами виконавчої влади та суспільством в цілому.

Стратегічне планування можна визначити через детальне, комплексне планування, призначене для того, щоб забезпечити виконання завдань, поставлених перед міською

радою щодо розвитку міста. Основні напрями стратегії розвитку мають бути зрозумілі керівництву міста і громадянам та прийняті до виконання. Стратегічне планування повинне ґрунтуватися на багатосторонній інформації, що надходить як від тих підрозділів, що займаються найважливішими напрямками міського розвитку, так і від зібраних фактичних даних про стан міської інфраструктури, інших чинників. Стратегічне планування розвитку міста сприяє більш ефективному використанню бюджету міста. Формування бюджету – це процес формування фінансових показників діяльності міста, що оформлюються в основні операційні і бюджетні документи. Процес формування умовно ділиться на дві складові частини: підготовка операційного бюджету; підготовка основних бюджетних документів. В контексті стратегічного планування рекомендується мати стандарти складання бюджету, що містять інструкції і схеми організації фінансових потоків. Використання стандартів допомагає побудувати бюджет, оцінити виконання, проаналізувати і сприяти ухваленню правильного рішення щодо його виконання. Коли робота виконана, фактичні дані порівнюються із стандартом для виявлення відхилень. Зворотний зв'язок допомагає вдосконаленню норм. Реально виконувани стандарти – це стандарти, які можуть бути досягнуті за несприятливих умов. Реально виконувани стандарти менші за ідеальні, оскільки в них відображаються непередбачені витрати у непередбачуваних ситуаціях. Реальні стандарти широко використовуються, оскільки вони можуть обслуговувати одночасно багато цілей і володіють мотиваційним впливом на співробітників.

На початковій стадії розробка стандартів і бюджетів входить в обов'язки персоналу, безпосередньо пов'язаного з наданням послуг міською радою і комунальними підприємствами.

Програмне забезпечення і сучасні комп'ютерні технології дозволяють значно полегшити трудомісткий процес бюджетування і застосовувати в розрахунках і прогнозах комбінації експертних, статистичних методів і сценарний аналіз за принципом: «що буде, якщо». Стратегічне планування і контроль результатів діяльності міської ради сьогодні неможливі без сучасних підходів до формування бюджету як основного інструменту гнучкого управління містом, що забезпечує точною, повною і своєчасною інформацією вище керівництво. У бюджеті міста знаходять своє віддзеркалення результати планування і контролю у вигляді планових і фактичних даних та відхилення фактичних показників від планових. За його допомогою розробляється стратегія ефективного розвитку міста в умовах конкуренції і нестабільності, аналізується і контролюється робота міської інфраструктури. Тому бюджет служить важливим інструментом управління при розробці заходів щодо досягнення цілей міського розвитку. Бюджет реалізується через визначені в конкретних показниках цілі, альтернативи досягнення цілей, наслідки виникнення альтернатив, фактичні результати реалізації управлінських рішень, відхилення від запланованих результатів тощо. Його визначають через процес ухвалення рішень, за допомогою якого органи міської влади оцінюють доцільність бюджетних витрат.

Одним з перевірених світовою практикою ефективних способів управління в ринкових умовах є *бюджетний метод* управління (бюджетування). Цей метод в різних варіантах застосовується практично всіма крупними і середніми підприємствами (фірмами), а останнім часом він почав використовуватися і в міському управлінні. Основні функції бюджетування:

1. Аналітична функція:

- переосмислення місії;
- корекція стратегії;
- постановка додаткових цілей;
- аналіз операційних альтернатив.

2. Функція фінансового планування – вимушує планувати і тим самим обдумувати майбутнє.

3. Функція фінансового обліку – вимушує враховувати і обдумувати досконалі дії у минулому і тим самим допомагає ухвалювати правильні рішення в майбутньому.

4. Функція фінансового контролю – дозволяє порівнювати поставлені завдання і отримані результати; виявляє слабкі і сильні сторони міського розвитку.

5. Мотиваційна функція – осмислене ухвалення плану; ясність постановки цілей; покарання за зрив; заохочення за виконання і перевиконання.

6. Координаційна функція – координація функціональних блоків оперативного планування.

7. Комунікаційна функція – узгодження планів підрозділів; знаходження компромісів; закріплення відповідальності виконавців.

Бюджет – фінансовий документ, що відображає серію спланованих дій, які відбудуться в майбутньому, тобто прогноз майбутніх фінансових операцій.

Система бюджетів дозволяє керівникові заздалегідь оцінити ефективність управлінських рішень, оптимальним чином розподілити ресурси між підрозділами міської інфраструктури, намітити шляхи розвитку і уникнути кризових ситуацій. Разом з поняттям «розробка бюджетів» сьогодні використовується також термін «бюджетування». Бюджети можуть бути складені як для інфраструктури міста в цілому, так і для її складових. Основний бюджет – це фінансовий, кількісно визначений вираз стратегічних і оперативних планів, необхідних для досягнення поставлених цілей [2]. Основний бюджет являє собою підсумок численних обговорень і рішень про майбутнє міста, та забезпечує як оперативне, так і фінансове управління. Виходячи з визначень основних функцій управління – планування, мотивації, контролю – бюджетування поєднує в єдине ціле управлінський цикл планування і контролю.

Бюджетний процес використовується для досягнення двох основних цілей – планування і контролю. Планування – це якісний і кількісний опис завдання, проектування можливих результатів і шляху їх досягнення. Контроль – це дія, яка допомагає виконанню проєктованих рішень і представлення оцінки, що забезпечує зворотний зв'язок. Для виконання цих функцій необхідно мати дані бюджету і виконавських звітів. Звіт виконавця розглядається як визначення фактичного стану об'єкту. Він, як правило, складається з порівняння бюджетних і фактичних результатів. Розбіжності бюджетних і фактичних даних називаються відхиленнями. Звіти допомагають управляти за допомогою врахування відхилень, що дозволяє керівникам на практиці концентрувати зусилля на процесах, що потребують уваги, а не на тих, що виконуються без відхилень.

Бюджетування – це система узгодженого управління підрозділами міської інфраструктури в умовах динамічного зовнішнього середовища. З його допомогою ухвалюються управлінські рішення, пов'язані з майбутніми подіями розвитку міста, на основі систематичної обробки даних [3].

На сучасному етапі розвитку управління містом завдання бюджетування полягає в підвищенні ефективності роботи системи управління містом за допомогою цільової орієнтації і координації роботи всіх підрозділів системи управління містом, виявлення ризиків і зниження їх рівня; підвищення гнучкості, пристосованості до змін. Як і будь-яке явище, бюджетування має свої позитивні і негативні сторони [4]. Сильні сторони бюджетування: надає позитивний вплив на мотивацію співробітників; дозволяє координувати роботу системи управління містом в цілому; дозволяє своєчасно вносити зміни, що підлягають корегуванню через аналіз бюджетів; дозволяє спиратися на досвід складання бюджетів минулих періодів; дозволяє удосконалювати процес розподілу ресурсів; сприяє процесам комунікацій між складовими інфраструктури міста; допомагає керівникам нижчої ланки зрозуміти свою роль в системі управління містом; служить інструментом порівняння досягнутих і бажаних результатів. Весь процес управління

бюджетуванням умовно ділиться на три складові частини: контроль-діагностика, пропозиції і впровадження.

У частині діагностики існує аналіз інформаційних потоків, асортиментний аналіз муніципальних послуг і обліку витрат, аналіз фінансового стану міста. Інтегрована система управління міською інфраструктурою дозволяє провести діагностику процесу бюджетування. При цьому визначаються вузькі місця, відхилення від планових показників, зміни структури використання матеріальних цінностей тощо. На основі отриманих даних будується модель, що дозволяє оперативно впливати на чинники, що негативно впливають на хід виконання бюджету. Пропозиції, що розробляються на основі проведеної діагностики, є розробками, рекомендаціями і методами, що використовуються при подальшому управлінні процесом бюджетування. Так, на основі асортиментного аналізу послуг, аналізу витрат і планування, аналізу управління заборгованостями відбувається коригування загального бюджету, будується прогнозний баланс, баланс руху грошових коштів. Формування бюджету припускає розробку стратегічних показників розвитку, рекомендації по обліковій політиці тощо.

Література.

1. Оцінка та стандартизація якості муніципальних послуг: проблеми та перспективи // Матеріали міжнародної конференції. – Київ, 2004. – 105 с.
2. Окрепилов В. В. Управление качеством: Учеб. – 3-е изд., доп. перер. – СПб: ООО «Издательство «Наука»», 2009. – С. 89–97.
3. Стандартизация и управление качеством продукции: Учебник для вузов / В. А. Швандар, В. П. Панов, Е. М. Купряков и др.: Под ред проф. Швандара. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 487 с.
4. Шаров Ю. П., Маматова Т. В., Чикаренко П. І. Результативність та якість діяльності державного службовця: Навч. посібник / За заг ред. Є. І. Бородіна, В. Г. Логвінова, О. Ф. Мельникова, П. І. Шевчука. – Х.: ХарПІ НАДУ, 2003. – 211 с.
5. Проект Концепції «Адміністративні послуги – нова якість держави» // Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / Автор – упорядник В. П. Тимошук. – К.: Факт 2003. – 496 с.

УДК 369.03(477)

Анатолій Іпатов

ПРОФЕСІЙНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ІНВАЛІДІВ В УКРАЇНІ: СУБ'ЄКТИ ТА РІВНІ УПРАВЛІННЯ

Аналізуються суб'єкти та рівні управління професійною реабілітацією інвалідів в Україні. Висвітлюються сучасні особливості та проблеми суб'єктної діяльності. Визначено основні шляхи удосконалення державного управління професійною реабілітацією інвалідів в Україні.

Ключові слова: державне управління, суб'єкти управління, інваліди, професійна реабілітація.

Зайнятість населення в умовах глобалізаційних викликів, виступаючи фактором і наслідком кількості інди-

видуального і суспільного здоров'я, з одного боку, впливає на формування генофонду нації, на поступ держави на міжнародному ринку праці, а з іншого боку, зумовлює низку особливостей використання трудового потенціалу на внутрішньому ринку праці. Тому специфіка цих процесів актуалізує необхідність розроблення ефективної моделі державного управління професійною реабілітацією інвалідів в Україні, адже із 2,5 млн. інвалідів майже третина мають фізичні можливості до праці [8].

Для органів виконавчої влади всіх рівнів одним із пріоритетних завдань в Програмі економічних реформ на 2010–2014 роки «Зможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» визначена необхідність щодо підвищення ефективності управлінських рішень у системі соціальної підтримки населення [5]. Це стосується, насамперед, такої специфічної соціальної групи, як люди з особливими потребами (інваліди), адже інвалідом є кожен 18-ий громадянин України.

Необхідно зазначити, що актуальність проблеми інвалідності в Україні має прямо пропорційну залежність від розвитку системи охорони здоров'я, соціально-економічного розвитку, стану екологічної культури та політичних чинників (участь у війнах, військових конфліктах) тощо. Тому сьогодні реалізація державної політики стосовно інвалідів повинна бути спрямована, по-перше, на забезпечення прав інвалідів на максимальну участь в економічному і соціальному житті суспільства, зокрема сприяти стимулюванню інвалідів до працевлаштування та активній участі на вільному ринку праці, по-друге, забезпечувати гарантований обсяг індивідуального доходу з метою мінімізації економічної залежності від держави.

Нам відомі роботи вітчизняних дослідників, присвячені проблемам державного управління у сфері соціального захисту населення. Серед найбільш близьких до теми нашого дослідження можна назвати наукові праці М. Білінської, Є. Бородіна, Д. Карамішева, Е. Лібанової, В. Лобаса, О. Леська, В. Маруніча, К. Міщенко, В. Надраги, Я. Радиша, А. Решетніченка, І. Рожкової, Г. Слабкого, А. Сердюка, І. Хожило, Л. Черниш, П. Шевчука, Л. Шумної та ін.

Але аналіз наукових праць згаданих вище вчених дав змогу дійти висновку, що в жодній з них не був комплексно представлений суб'єктний аналіз державно-управлінських відносин щодо професійної реабілітації інвалідів в Україні.

Тому метою даного дослідження визначено розгляд проблем державного управління професійною реабілітацією інвалідів в Україні крізь призму визначення функціональної ролі окремих суб'єктів, що здійснюють свою діяльність у цій сфері.

Сутність управління, як одного з різновидів суспільної діяльності, зводиться до координації зусиль суб'єктів діяльності для досягнення спільної мети. А тому будь-який рівень управління характеризується наявністю чотирьох первинних управлінських функцій: цілевизначення і планування, організації, мотивації, контролю і передбачає застосування двох об'єднаних процесів: інформування і комунікації [1]. Результатом діяльності є прийняття управлінських рішень. Зрозуміло, що для ефективної діяльності органів управління будь-якою системою бажано було б забезпечити на законодавчому рівні успішне виконання визначених вище основних функцій та процесів управління. Тому постає необхідність розглянути більш детально діяльність органів управління, які реалізують завдання державної соціальної політики експертизи працездатності інвалідів, спираючись на чинні законодавчі та нормативно-правові акти.

Застосування системного підходу у вивченні питань державного управління експертизою працездатності дозволило визначити, що вітчизняна модель державного управління експертизою працездатності та реабілітації інвалідів поєднує у собі діяльність суб'єктів управління, тобто органів державної влади, місцевого самоврядування та державних

аналіз останніх досліджень і публікацій

виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

мета

виклад основного матеріалу

постановка проблеми